

401/2271

התאחדות בולאי ישראל
הספריה

בולי מועדים התשנ"א – 4.9.1990

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY

לזכרו של השופט אברהם חרמון

מאחר, וכאמור, האגודה נוסדה ע"י בולאים, עולי גרמניה, השפה השלטת בהרצאות ובפעולות האגודה היתה השפה הגרמנית ומספר החברים, דוברי עברית, היה קטן ואת מספרם ניתן היה למנות על אצבעות הידים (המספר הכולל של חברי האגודה היה בין 20 ל-30 איש).

כמובן, שגם חברי הוועד היו דוברי גרמנית והדבר הכביד על האגודה במגעייה עם המוסדות הממשלתיים והציבוריים. הוועד היה מעוניין שיהיו בין חבריו דובר עברית ולכן, זמן קצר לאחר הצטרפותי לאגודה, ובהתחשב גם בהשכלתי המשפטית נבחרתי לוועד והוטל עלי לשמש כמזכיר האגודה.

עם הצטרפות דוברי העברית לאגודה הונהגה לאחר מלחמת שפות קצרה, השפה העברית כשפת האגודה, אולם עוד מספר שנים לאחר מכן, היו מופיעים חוזרי האגודה בשתי השפות, עברית וגרמנית.

– אכן, יחסר לנו השופט חרמון ולא בנקל נתנחם. יהי זכרו ברוך.

למשפחת השופט חרמון בחיפה וצבור הבולאים בארץ, אבד אדם יקר שקשה להתנחם – אברהם (אברהם) חרמון היה אב מסור, בעל נאמן וחבר לרבים. הסתלקותו הפתאומית, זמן מה אחרי מות אישתו, השאירה חלל בקרב בני המשפחה וידידים רבים שהוקירו מאוד את אישיות של השופט חרמון.

הוא נולד ברוסיה ב-1913 ועם סיום לימודי המשפטים בוילנה ב-1934, שם את פעמיו לארץ ישראל ועלה ב-1935 כחלוץ. התיישב בחיפה והחל לעסוק בעריכת דין, מקצוע שלמד והיה אהוב עליו. בחיפה עלה בידו לפתוח משרד עצמאי ועבד בו עד שהתמנה שופט ב-1967.

ב-1983 פרש לגימלאות והתמסר לפעולה צבורית וזאת מבלי להזניח את תחביבו היקר לו, תחביב הבולאות.

הבת, גילה מיכאלי, מספרת על אביה שכבר בגיל צעיר היה אספן בולים וידע אף לספר כיצד נהג לחסוך כסף לרכישת בולים שאהב...

על פעילותו הבולאית, בעמותת חיפה ובהתאחדות בולאי ישראל, שהיה בה פעיל עד ימיו האחרונים, מוקירים אותו רבים ומציינים את יושרו האינטלקטואלי.

פרטים על ראשית דרכו בעמותת חיפה, מצאנו בזכרונותיו, שכתב על ייסודה של עמותת בולאי חיפה:

כבולאי צעיר חפשי, מאז עלותי ארצה קשר עם בולאים אחרים בעירי ומצאתיו רק בשנת 1938, כאשר האגודה בחיפה קיימה תערוכת בולים מקומית.

בקרתי בתערוכה צנועה זו ושם הכרתי את המנוח יהושע גרווה – אחד ממארגני התערוכה אשר השפיע עלי להצטרף לאגודה. פעולות האגודה היו בשנים אלו למטרות בולאיות מובהקות והתקיימו בפגישות החברים, שבהן נישאו הרצאות על נושאים בולאיים, היו דיונים בולאיים, חילופי דיעות על בעיות בשטח הבולאות וכדומה. כן ארגנה האגודה שרות חליפין בולאי בין חברי האגודה ולטובת חברי האגודה. בתקופה זו לא היתה ידועה התופעה של בולאות ממוסחרת, לא התנהל מסחר בבולים בפגישות החברים (רק חליפין לפי קטלוג גרידא) ואף סוחרי הבולים לא הציעו את סחורתם בין כתלי האגודה.

בולאי ישראל אבלים
על מות חברנו
השופט אברהם חרמון ז"ל
התאחדות בולאי ישראל
עמותת בולאי חיפה

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Monthly Israel Philatelic Federation

בטאון התאחדות בולאי ישראל

EDITOR: ARIE LYNN

REDACTION:

Dr. A. LEIBU, Dr. SHIMONI, Y. TSACHOR

JULY — AUGUST 1990

העורך: אריה לין

המערכת: ד"ר א. ליבו, ד"ר צ. שמעוני, י. צחור

ת.ד. 21224, ת"א מיקוד: 61211

תמוז - אב, תש"ן

(7 — 8) 250

בתוכן

- 2..... בהתאחדות
- 3..... בטור אחד
- חדשות הבולאות בישראל:
- 4-5..... "באר שבע 90", עליה ודאר אלקטרוני
- 6-7..... תוויות ביול - מהדורה חדשה
- 8..... מועדים תשנ"א - שלשה הדסי בשמים
- 9..... תערוכות - תערוכה שניה בבאר שבע
- 10..... בולאי ישראל הוזמנו לארמניה
- 11..... בבולגריה - תערוכה דרלאומית
- 13-12..... 75 למלחמת הגדודים העבריים בגליפולי
- יודאיקה: שעטנז גרמני - שאגאל,
- 14..... שבטי ישראל ורוח הקודש
- 15..... ביהכ"נ של טרנצ'ין ואנטבקה של שלום עליכם ..
- 16..... יהודים במונדיאל
- 17..... מגן דוד בחותמת מטנצ'רי
- 18..... מעטפות טיסה חדשות
- 19..... מעלליה של עירק
- 20..... מברכים את המלכה האם
- 21..... מזכרונות מלחמת העולם השנייה
- 22..... מכאן ומכאן
- 23..... מעוניינים בחליפין, מכתבים למערכת

בטור אחד

הקיץ בעיצומו, אבל אין לו, כנראה, השפעה על הבולאות וזו בשיא פועלה. תערוכה רודפת תערוכה ולפחות למציגים זו תעסוקה מלאה. (עיין במדור תערוכות).

* * *

גם ההתאחדות לא התחשבה בקיץ החם וקיימה את ישיבותיה כמעט במתכונת הרגילה וזו ללא ספק עדות למלאכה המרובה...

אחד הדגשים המשמעותיים ביותר ינתן בקרוב לאירגון עמותות חדשות, נושא שמעסיק את כל ההנהלות בהתאחדות מאז קיומן. נראה שהשנה תנתן לנושא זה עדיפות מירבית ויש אכן סיכויים שמפת העמותות בארץ תהיה אכן צפופה יותר.

* * *

פעמים אחדות הזכרנו, מעל דפי עתון זה, את האפשרות להשמיע דברים בצורת כתבות, עצות ואף ביקורת על מיני תופעות - חיוביות או שליליות, שיש להן עניין ציבורי וכדאי להתייחס אליהן.

אנו יודעים שבקרב בולאינו יש רבים שקוראים גם בעתונות זרה ואין ספק שבאפשרות לתרום באמצעותנו לאלה שאינם קוראים בעתונות לועזית.

אנא, כיתבו אלינו - במקור ובתירגום ובמדת האפשר נפרסם הדברים.

בברכת מועדים לשמחה
אריה לין

"באר שבע 90", עליה, מועדים ודואר אלקטרוני – בספטמבר

בחודש יולי היתה הנפקה צנועה של תוויות אוטומטים בצורת מעטפת "יום ראשון" עם תווית-ביל אחד בערך נקוב של 2.35 ש"ח. כמובן שניתן לאסוף תוויות ביל אלה בגבול של 15 ש"ח ופרוש הדבר שאפשר להגיע לאלפי ש"ח בעריכים של מ-5 אגורות ועד 15 ש"ח!!!

2. – בול קליטת העלייה בערך נקוב של 1.1 ש"ח, פרי מכחולן של **אנה פופסקי ומאיה גרוס**.

3. – בול לציון הדואר האלקטרוני, המשתרש יותר ויותר בנוף שלנו. בול זה צויר בידי **נעמי ומאיר אשל** והוא בערך נקוב של 2.1 ש"ח.

4. – סידרה בת 3 בול-זיכרון לראש השנה תשנ"א, פרי מכחולו של **אד ואן אוויין** בערכים של 0.55; 0.80; ו-1 ש"ח.

הבולים הוקדשו השנה לדגמי הדסים ובשמים מארצות שונות.

פריט נוסף שיופיע בהנפקה זו הוא קונטרס בולים חדש, המורכב מ-6 בולי מועדים. מחיר הקונטרס 4.25 ש"ח; בקונטרס זה יהיו 3 בולים בני 55 אג, 2 בולים בני 80 אג ובול אחד בן 1 ש"ח.

אבל רישמית הופיעה אך מעטפת-זיכרון אחת, כאמור, עם תווית ביל של 3.35 ש"ח בלבד.

ההנפקה הבאה תהיה ב-4 בספטמבר, וזו תהיה רחבה יותר, שם יופיעו הבולים האלה:

1. – **גיליון מזכרת** לתערוכת הבולים הלאומית "באר שבע 90" שתיערך בבירת הנגב, בסוכות תשנ"א. הגיליון מתאר מבנים ופינות בעיר, על-פי עיצובו של אסף ברג; בגיליון בול בערך נקוב של 3 ש"ח ואולם הגיליון יימכר ב-4 ש"ח, כשהערך המוסף נועד לקרן תערוכות.

- לנו מבחר בולי ישראל וחו"ל, מטבעות ושטרות
- יודאיקה ארץ הקודש
- תולדות הדואר ונושאים שונים.

בולי כחול לבן
בהנהלת א. סגל

מכירות פומביות AUCTIONS

בולים לאספנים • מכירות פומביות • יודאיקה • תולדות הדואר
AUCTIONS • STAMPS • JUDAICA
• POSTAL HISTORY

יעוץ והדרכה ללא תשלום

רח' המלך ג'ורג' 6, תל-אביב טל. 281023

בול ראשון לקליטת עליה

בוודאי אפקט הסברתי בלבד ולא עניין כספי כפי שזה צפוי במיקרים מסויימים.

הבול הצפוי כבר בחודש ספטמבר יציין הפעם את כל העליה לישראל, שעד 1988 מסתכמת בכ-2 מיליון עולים שעלו מאז קום המדינה.

עד 1988 הגיעו ארצה כ-825 אלף יהודים מאירופה, כ-357 אלף מאסיה, כ-430 אלף מאפריקה וכ-170 אלף מארה"ב, אוסטרליה מאז קום המדינה. רוב העלויות "מוספרו" כמו עליה ראשונה, שניה, שלישית או כונו על-פי ארץ המוצא, כמו עליית בבל, תימן צפון אפריקה וכו'.

מבחינה בולאית ניתן אצלו ציון לרוב העלויות החדשות ואולי אפשר למצוא גם בולים שמזכירים את שיבת ציון הראשונה, לאחר חורבן הבית הראשון (586 לפנה"ס).

ראשוני העולים היו, איפוא, גולי בבל ששבו לציון אחרי הכרזת כורש, מלך פרס ב-538 לפני הספירה.

למן אותה תקופה הפכה העליה לארץ ישראל לתופעת קבע בתולדות עם ישראל ועיקרה קיבוץ הפזורה מכל הגלויות. קליטת העליה אינה אלא קליטתם של עולי היום בידי עולי האתמול.

הבול החדש יופיע ב-4 בספטמבר 1990 בערך נקוב של 1.1 ש"ח. הוא עוצב בידי **אנה פונסקו ומאיה גרוס** והודפס בשיטת אופסט בגיליון של 15 בולים.

עם הקמתה של מדינת ישראל נפתחו שעריה לעליית הגלויות והמדינה אכן ידעה גלי עליה המוניים מכל תפוצות ישראל.

לציון העליה הופיעו כמה בולים שנשאו אופי ספציפי כמו, למשל, בול העולה המיליון למדינה, בולי שנת הפליט לציון עליית מרבד הקסמים, עזרא ונחמיה, בול לציון עליית יהודי מרוקו, בול לציון עליית יהדות גרמניה ואפילו חותמת דואר מיוחדת שהוטבעה עוד בשנת 1949 לציון חיסול גולת קפריסין.

עתה נמסר על הנפקת בול מיוחד **לקליטת העליה** ולרגע חשבנו שהמדובר בבול שהכנסותיו יוקדשו אומנם לקליטת העליה, אך לא כך. המדובר בבול רגיל במהותו ורק ציורו ושמו מציינים את העליה העכשווית. ואם כזה הוא הבול, מדוע כינוהו בול קליטת העליה?

עד כה הופיעו אצלינו אך פעם אחת בולים עם ערך כספי מוסף לטובת מבצע כלשהו והכוונה למבצע סיני. הופיעו 3 בולי ביטחון הידועים כשלכל בול הוסף ערך כספי מסויים שאז, כנראה, היה די מהותי.

מבחינה מעשית אני חושב שיש משמעות, בימים של הנטל הכספי העצום בגין העליה, להכנסה של אולי מיליון ש"ח מן הערך המוסף הצפוי מהנפקת בול מיוחד לקליטת העליה. לתופעה כזאת יש

קונטרס בולי מועדים תשנ"א

מבחינת השרות הבולאי קיימות שתי מעטפות "יום ראשון" יזומות – אחת עם הפעלת האוטומטים של פרמה ואחרת להפעלת האוטומטים החדשים ב-9 ביולי 1990.

הפעם הוכנה מעטפה עם תוו מיוחד עם עריך של 2.35 ש"ח, המתאים לתעריף "רשום" בארץ, אבל המעטפה תימכר לקהל ב-2.75 ש"ח.

המכונות תפעלנה בבתי-דואר במרחב תל-אביב (3) בירושלים (3) בחיפה (1), במרחב הצפון (4) במרחב הדרום (4) ובמרחב המרכז (4).

ההחתמה בכל המרכזים, כמו גם ביחידות-דואר שאין בהם אוטומטים, היא בחותמת הרגילה של המקום.

המעטפות המוכנות מראש מוחתמות בחותמת מזכרת של דואר רמת השרון, עם עיצוב של בית הדואר המקומי.

כל תווית שתופלט מן המכונות תישא מספר היכר של המכונה, לא כן התוויות מן המכונה שבשרות הבולאי, ממנה הוכנו מעטפות היום הראשון.

תווית ה"רשום" שעל-גבי המעטפה היזומה מודפסת על-גבי המעטפה מראש עם מספר סודר. זו תהיה המזכרת היזומה היחידה מטעם השרות הבולאי, אבל יש להניח שיהיו אספנים שביום הפעלת המכונות יעשו שימוש כלשהו בתוויות בתקווה שיהיו פריט בולאי.

ככל שהמכון חודר לחיינו, כך מתמעט השימוש המסורתי בבולי דואר "של ממש" וחותרמות – דואר הידניות המקובלות באספנות.

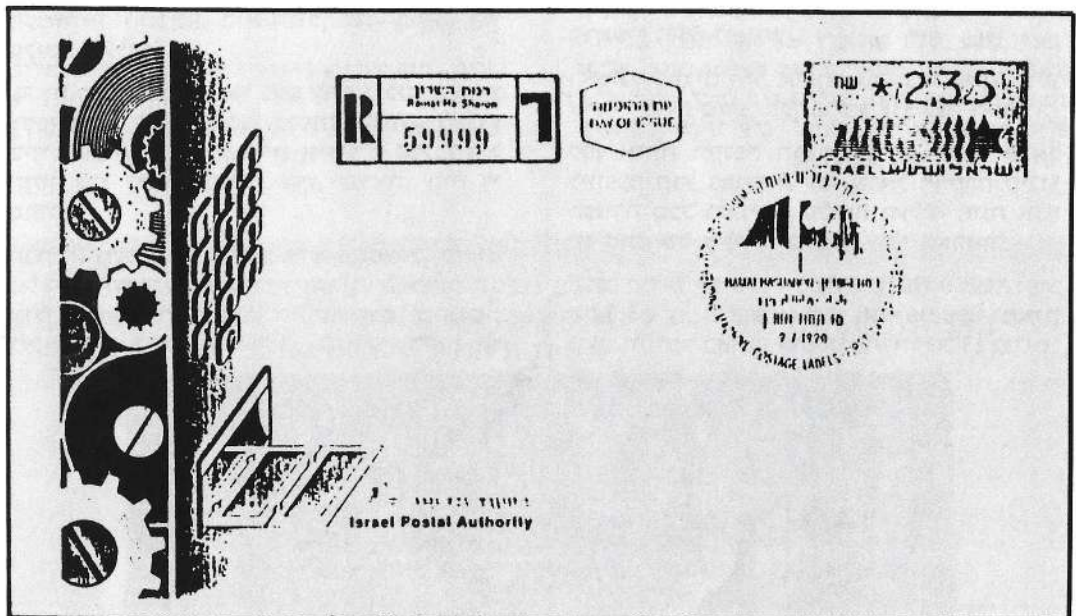
יחסית הוכנסו אלינו מכונות למכירת בולים אוטומטים, מאוחר למדי, אבל, נראה, שמעתה הולכת השיטה ומתפשטת יותר ויותר.

מספר מכונות מסוג פרמה הוכנסו לשימוש אצלנו לפני כשנתיים ומשום מה לא היו אטרקציה-לא מסחרית ולא אספנית, אבל הן עובדה קיימת ובמספר מרכזי-דואר בערים הגדולות, אכן אפשר להעזר במכונה ולרכוש באמצעותה תוויות-ביל בכל עריך הדרוש.

עתה, נמסר על הפעלת עוד מכונות כאלה, הפעם מסוג קלאוסנדורף, מתוצרת גרמניה, שתפלוטה לכל דורש תווית-ביל חדשים ושונים במקצת, אך לאותה תכלית.

אני מניח שהתוויות האטרקטיביות יותר של "קלאוסנדורף" ימשכו יותר עניין להשתמש בהן, הן לביל הרגיל והן לאספנות.

האמת היא שקשה מאד לאסוף את תוויות-הביל של אוטומטים, שכן מספר העריכים שניתן להפיק מכל מכונה הוא עצום ולא יימצא אדם שיבנה אוסף על-ידי רכישת התווים במרכז. יתכן אוסף תמים של דברי דואר עם תוויות כאלה, אבל זו משימה כמעט בלתי אפשרית.

מברק מאוייר "שנה טובה ומבורכת" – "HAPPY NEW YEAR"

החל מיום ראשון 2/9/90 ועד ערב חג הסוכות
3/10/1990, ניתן יהיה לשלוח מברק ברכה מאוייר
לאיחולי שנה טובה.

המברק מאוייר בזר פרחים צבעוני וכולל את
הברכה:

"שנה טובה ומבורכת" – "HAPPY NEW YEAR"

את המברק המאוייר הנ"ל שמספרו 88, ניתן
לשלוח הן לנמענים בארץ והן לנמענים בארה"ב
ובקנדה.

ניתן לקבל שירות זה הן באמצעות הטלפון והן
באמצעות אשנבי הדואר. לקבלת השירות בטלפון
יש להתקשר ל-171 (בלי קידומת) ובמקרה כזה
יחוייב כרטיס האשראי או חשבון הטלפון של
הלקוח. באשנבים ובכל יחידות הדואר ניתן לקבל
שירות זה כנגד תשלום במזומן.

ניתן גם לשלוח מברק מאוייר המתוכנן למסירה
בתאריך עתידי. במקרה כזה יש להודיע לפקיד
באשנב (או בטלפון מספר 171) באיזה תאריך
מבוקשת מסירת המברק לנמען.

התעריף למשלוח מברק מספר 88 בארץ, הוא כיום
8.50 ש"ח דרך 171, ו-10.00 ש"ח באשנב.

תמורת תשלום נוסף של 0.10 ש"ח למילה, יכול
הלקוח לבקש לכלול בטופס המברק מסר אישי
נוסף כרצונו.

התעריף למשלוח מברק מספר 88 לחו"ל (ארה"ב
וקנדה בלבד) הוא כיום 11.00 ש"ח דרך 171
ו-12.00 ש"ח באשנב.

תמורת תשלום נוסף של 0.60 ש"ח למילה יכול
הלקוח לבקש לכלול בטופס המברק מסר אישי
נוסף כרצונו.

למען "היום הראשון"

אנשי רשות הדואר יודעים לספר על
סוחר-אספן מיוחד, שהתמחותו היא
בתווי ביול של ה"יום הראשון" להפעלת
האוטומטים. האיש מקבל מידע שוטף
מן החברה בחו"ל על מועדים ומקומות
הפעלה ראשונה של תווי-ביול ונוסע
לכל מקום על-פני כדור הארץ. השנה
הופיעה בארץ, והפעם בסניף
רמת-השרון. שם התקיים טקס חגיגי
לרגל ההפעלה הראשונה של
האוטומטים מתוצרת קליסנדורף.

הסוחר משכים קום ומתייצב ליד
המכונה מבעוד מועד, כשהוא מסתייע
בעוזר ובשק מלא מטבעות של שקל
אחד. הוא מזין את האוטומט בשקלים
בזה אחר זה, ואוסף מיד את התווים
הנפלטים. בשיחה על רגל אחת
שהצליחו אנשי רשות הדואר לשוחח
עימו, התברר כי הוא משווק תוויות
אלה לאספנים ברחבי העולם. כאשר
הוא מסיים "לחלוב" את האוטומט,
הוא ממחר לעלות על מטוס, המביא
אותו לאתר אחר בעולם, שם מופעלים
האוטומטים לראשונה. לוח הזמנים
שלו מתואם עם הנהלת החברה
המייצרת את האוטומטים...

קונטרס בולי "באהבה"

קונטרס בולים עם בולי ברכות ללא ערכים הופיע
ב-7 באוגוסט 1990 מחיר הקונטרס 5.5 ש"ח.

שלושה הדסי בסמים – לראש השנה

שנשמרו בהם אוצרות הבשמים מן המזרח, אפשר שמקורה בדמיון לכלי פולחן כנסייתי, יש גם שראו בצורה זו צורה שנועדה להבעת פסוק משרי השירים.

הדסים קיימים גם בצורות אחרות ובמגוון רחב ביותר. ביניהם מיכלים לבשמים בצורות כדורים, פירות הנצבים על גבעול, צפורים פורשות כנפיים, דגים עשויים חוליות כסף ועוד. אולם יהיו אשר יהיו הסיבות לכך – ההדס דמוי המגדל, בכל עושר צורתו, הוא כלי יהודי מובהק לשמירת בשמים בטקס ההבדלה.

חותמות חדשות

ביום שישי, ג' באלול התש"ן (24.8.90) הוכנסו לשימוש חמש חותמות דואר חדשות "ת"א-יפו 285", "ת"א-יפו 286", "ת"א-יפו 287", "ת"א-יפו 288" ו-"ת"א-יפו 289" בבית המיון המרכזי דרך ההגנה 137 ת"א-יפו.

במנת הבולים שתופיע ב-4 בספטמבר 1990, צפויה סידרת "מועדים לשמחה" בה 3 בולים עם הדסים לבסמים. נבחרו שלושה הדסים מן המאה ה' 18 וה' 19, מגרמניה, איטליה ואוסטרו-הונגריה. שלושת ההדסים, שעוצבו בידי אד ואן אויין, מצויים במוזיאון ישראל בירושלים – הערכים: 55 אג' 80 אג' ר-1 ש"ח.

להדס משמעויות סמליות רבות. הוא נתפרש כ"ענף עץ עבות" בציון ארבעת המינים בסוכות (ויקרא כג' מ).

ההדס נזכר במנהגי קהילות יהודים שונות, כמו, למשל בשעת מילה וטקס פדיון הבן, שנוהגים לברך עליו. בטקסי חתונה, שנוהגים לעטר את החתן בענפי הדסים ולרקוד לפני החתן והכלה ולנופף בענפי ההדסים.

במוצאי השבת, בטקס ההבדלה, בין היום השביעי לששת ימי המעשה, נאמרות ארבע ברכות; על כוס היין (ברוך פרי הגפן), על הבשמים (בורא מיני בשמים) על האור (ברוך בורא מאורי האש) וברכת הבדלה בין קודש לחול.

לברכת הבשמים משמשים צמחים שונים, ביניהם ענף ההדס, שעל שמו נקראת קופסת הבשמים. ההדסים מעוצבים בצורות שונות ורבות. הצורה הנפוצה ביותר היא המגדל. צורה זו, לעתים קרובות, היא חיקוי למגדלי הערים: דגלים מתנוססים בראשם, יש בהם שעונים, וניצבים עליהם שומרים.

סיבות רבות לעיצובו המיוחד של הכלי: המגדל מסמל את ירושלים והמקדש; אפשר שצורת המגדל היא תוצאת חיקויים של מגדלי ימי הביניים,

תערוכה שניה בבאר שבע

תערוכת הבולים הלאומית "באר שבע 90" תתקיים בבית "יד לבנים" בבאר שבע בין התאריכים 12-5 באוקטובר 1990, חול המועד סוכות התשנ"א.

התערוכה מאורגנת על ידי עמותת בולאי באר שבע, בחסות התאחדות בולאי ישראל ובמימון ובעזרת רשות הדואר והשירות הבולאי אשר ברשות הדואר.

בתערוכה כ-450 מסגרות תצוגה: 150 מסגרות מיועדות לתצוגות נוער, 150 מסגרות לתערוכה הארצית, ו-150 מסגרות לתערוכה הלאומית. בתערוכה יהיו שלושה אגפים מיקריים: **מסותי** (קלאסיקה), **תולדות הדואר ותימטיקה**. לרשות המבקרים הצעירים תעמוד מערכת מחשבים בעלת תוכנה בעיני בולאות, בנוסף לכך תוקם במסגרת התערוכה תחנת אלחוט עבור חובבי רדיו. כבכל תערוכת בולים, תהיה גם בתערוכה זו פעילות של השירות הבולאי ורשות הדואר, ולצד מסגרות התצוגה יימצאו דוכנים של סוחרים הבולים בישראל.

תערוכת הבולים הלאומית הקודמת בבאר שבע, נערכה בשנת 1982. התערוכה הנוכחית ממשיכה את רעיון הבאת הבולאות לרחבי הנגב.

בועדת התערוכה "באר שבע 90" חברים: אבי זכאי – יו"ר, פאול שוארץ, שמחה בלושטיין, שלום ביטטשר, רם רשף ואהון וורלפן.

באר שבע היא מהערים העתיקות בארץ ישראל. חשיבות מיוחדת נועדה לה בתקופת המקרא, שבה נקבע שמה ומיקומה: אברהם אבינו כרת ברית עם אבימלך הפלשתי לאחר סיכסוך בין רועיהם על בארות המים – "על כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם". (בראשית כא, לא).

שליט תורכיה, הסולטן עבד אל חמיד השני, הגביר את פעילותו בתחומי הספר שבדרום האימפריה העות'מנית. ב-1900 הוחל בהקמת בנייני ממשל,

מסגד ובית ספר, כבר בשנים אלה התישבו בעיר משפחות יהודיות, הקימו את טחנת הקמח ועסקו במסחר. בתקופת השלטון הבריטי נכלמה התפתחות העיר והיא הפכה עיר מחוז קטנה בקצה האזור המיושב של ארץ ישראל.

בגליון המזכרת, שהנפיק השרות הבולאי לרגל התערוכה, מוצגים מוסדות שונים בבאר שבע, ובבול – **באר אברהם**, שצויר על-פי תחריט נחושת מן המאה ה-19: מצידו השמאלי של הגליון מצוי ציור מוזיאון באר שבע, מעליו בית כנסת וקונסרבטוריום, שבצידו הימני בית "יד לבנים", מעליו בית חולים ע"ש סורוקה, מימינו אנדרטת חטיבת הנגב, ותחתיו, מעל לבול, מבנה עיריית באר שבע.

קומיסרים לתערוכות

לתערוכה עולמית לנוער "קנדה 92" הוצע כקומיסר הקברניט י. שבתאי.

לתערוכה יס-תיכונית "ברצלונה 90" בדצמבר השנה הוצע כקומיסר ח. שיפמן.

ער"ד א. ובר הוזמן כשופט לתערוכת "ברצלונה 90".

חוג נוער בירושלים

מ. סונדק דווח על חוג לבולאות שנפתח בירושלים במתנ"ס, ללא כל ידיעה על כך בעמותה הירושלמית. לדעתו צריך לארגן חוגים תוך שיתוף פעולה עם העמותה המקומית או הקרובה.

ישראלי בוועדת פי"פ לנוער

קברניט אל-על יעקב שבתאי, נבחר כחבר מן המניין בוועדת פי"פ לנוער, בישיבת הקונגרס העולמי של הפדרציה הבין-לאומית לבולאות, שהתקיימה בדיסלדורף.

בקונגרס פי"פ הוקפאו התקנות החדשות לשיפוט בין-לאומי ויידונו מחדש בקונגרס שיתקיים בטוקיו.

תל-אביב – תערוכה בין-לאומית ב-1993

הוועד הפועל של התאחדות בולאי ישראל אישר קיומה של תערוכה בין-לאומית בתל-אביב ב-1993 שתהיה בהשתתפות מדינות אירופה וישראל, במסגרת אירגון "FEPA".

בולאי ישראל הוזמנו לארמניה

לא כל כך חשוב מי הוא אבי הקשרים הבולאיים בין ישראל וארמניה, על-כל פנים יש קשרים והם מתנהלים בהתכתבות בין התאחדות בולאי ישראל לבין ההתאחדות של בולאי ארמניה. בימים אלה יש לקשרים חיזוק יתר, שכן בארמניה צפויה תערוכת בולים בין-לאומית והארמנים הזמינו רשמית את בולאי ישראל להשתתף בתערוכה.

27. XI-10. XII. 1990

ԵՐԵՎԱՆ • EREBAN • YEREVAN

נציג ישראל ב"ארמניה 90" הוא **מרדכי סונדק** ממעלה החמישה והוא, כפי הנראה, יסע לתערוכה ועימו האוספים שנועדו לתצוגה שם.

התערוכה תתקיים בעיר ירבן, בין ה-27 בנובמבר ל-10 בדצמבר 1990.

מישראל ישלחו לתערוכה שלושה מוצגים:

ש. שבתאי יציג תצוגה בשם "עשר שנים טובות של ישראל".

מרדכי סונדק יציג את "ירושלים במלחמת השיחרור".

ד"ר צ. שמעוני ומ. גלסמן יציגו את כתב העת בשפה האנגלית "תולדות הדואר בארץ הקודש", המופיע בעריכתם.

אין לנו מושג מה תהיה רמת המוצגים בתערוכה בארמניה, שכן היא לא זכתה לפירסום עולמי, עלי-אף היותה תערוכה עולמית וזאת בוודאי בשל מיקומה הגיאוגרפי – אי-שם בהרי אררט, והעדר אירגון מערבי שיכול להבטיח בטיחות למוצגים המקובלת במערב.

ברית המועצות וארמניה במיוחד אינם מן המקומות המושכים את האספנים להציג שם ובודאי לא לשלוח את המוצגים ללא מלווה צמוד, מארץ המוצא.

כולנו יודעים את בעיות הוויזות, המכסים והמלוניות בברית המועצות ואכן בשיחה עם נציגנו לתערוכה, מרדכי סונדק, נתרשמו שאכן יש בעיות.

כהערת ביניים יורשה לנו להעיר, שבחירת המוצגים לתערוכה בארמניה, לא נראית מוצלחת, שכן לתערוכה מן הסוג צפויה בארמניה היה עדיף לשלוח אוספים קונבנציונליים – מסורתיים של ישראל ויודאיקה ולא כאלה שמחייבים הרבה פירושים ומיקצוענות.

"ישראלים בוינה 90"

תערוכת בולים בין-לאומית אחרת, שישראל נוטלת בה חלק היא "וינה 90" וזו תתקיים כבר ב-29 באוגוסט ועד ל-2 בספטמבר 1990.

"וינה 90" היא תערוכה בין-לאומית בתימטיקה. ל"וינה 90" יישלחו 6 אוספים ישראלים, מהם שניים של נוער.

ארבעת הבוגרים הם:

אנג' **רוטמן לדיסלב** – יציג טקסטיל בבולים;
מנחם לדור – מחשבים; ד"ר **א. גרגלי** – תולדות הרפואה; **ר. בהיר** – איחוד אירופה;

שני בני הנוער הם: **שווארץ י.** – חתולים; **יובל רונן** – עולם הילד.

נציג ישראל – ב"וינה 90" הוא **לביא בלאו**.

טקס בולאי לכל דבר

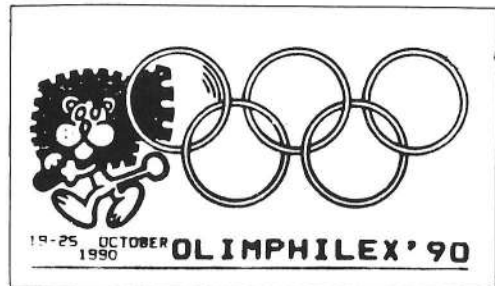
טקס ההפעלה הראשונה של האוטומטים למכירת תוויות בולים התקיים ברמת-השרון בבית הדואר המרכזי שם, במעמד שר התקשורת הרב **רפאל פנחסי**, ראש המועצה המקומית **אפרים חירם**, יו"ר מועצת רשות הדואר – **יצחק אלישיב** מנכ"ל רשות הדואר **יצחק קאול** ומנכ"ל חברת קליסנדורף שהפעילה את האוטומטים בישראל, ד"ר **ב. סטפאן**.

כיוון ששר התקשורת הוא הרב רפאל פנחסי ברור שאת המעמד כיבד גם הרב הראשי של רמת-השרון, כמו כן כל צוות משרדו של השר וחבורה של אברכים שבלטו באולם, אולי לראשונה בטקס מסוג זה.

תערוכה דו-לאומית בולגריה – ישראל

התאחדות בולאי בולגריה שיבצה בתכנית האירועים שלה לשנת 1990 תערוכה דו-לאומית בולגריה – ישראל, לתקופה מ-28 בספטמבר עד 5 באוקטובר, בעיר רוסה (רוסצ'וק). ההיקף: כל אחת משתי הארצות תוכל להציג 10-15 אוספים, מכל שטחי הבולאות: מסורתית, תולדות הדואר, דואר אויר, נושאים וצעירים. כל אוסף יוצג ב-5-6 מיסגרות, כאשר בכל מסגרת 12 דפים. פניה ברוח זאת נישלחה להתאחדות בולאי ישראל. הוזמנו גם 3 נציגים ישראלים רשמיים (אחד מהם בשטח השיפוט), שיהיו אורחים רשמיים של התאחדות בולאי בולגריה, ועל חשבונם. הפניה מסתיימת בתיקווה, שעם חידוש הקשרים הדיפלומטיים, תהיה התערוכה חגיגה בולאית נחמדה.

היות והתערוכה הלאומית שלנו "באר שבע 90" סמוכה לתקופה המוצעת (כידוע, תערוכות באר שבע מתקיים מ-5 באוקטובר השנה), פנתה התאחדות בולאי ישראל אל התאחדות בולאי בולגריה בהצעה לקיים את התערוכה המוצעת בחודש מאי בשנה הבאה.

בזמן תערוכת "בולגריה 89" יזמה מישלחתנו מיפגשים של יהודים מכל ארצות המערב שבאו לתערוכה, עם היהדות המקומית: ביקורים בבית הכנסת הגדול בסופיה, ביקור בבית העם במקום, בתערוכה המוקדשת להצלחת יהודי בולגריה במלחמת העולם השנייה וכו'. עם הרוח היותר חופשית הנושבת בבולגריה, צפויים מיפגשים בולאיים חמים יותר עם היהדות המקומית.

"אולימפיקס 90" – בבולגריה

מ-19 עד 25 באוקטובר השנה, תתקיים בעיר ורנה שבבולגריה התערוכה ה-4 הבינלאומית לבולאות בנושאי אולימפיאדות וספורט. היא נערכת בחסות הוועד האולימפי הבינלאומי ומוכרת על-ידי FIP. בולאי ישראל הוזמנו להשתתף.

אמנם אין לנו אוספי ספורט ברמה של מדליית זהב, אך יש לנו אוספים ברמה של מדליית כסף, ואפשר היה להציג שני אוספים נחמדים: האחד מבוסס בעיקר על מעטפות הקשורות באולימפיאדות עד לשנת 1960, והשני על הספורט בארץ (מכביות, משחקי הפועל וכו').

הנשיאות של התאחדות בולאי ישראל החליטה, שבגלל חוסר באוספים על רמה גבוהה, אין להתיר השתתפות בולאי ישראל בתערוכה זאת. נראה לי, שההחלטה אינה נכונה שכן, כמו בספורט, כך גם בבולאות, ההשתתפות עצמה חשובה. (הלא אנו שולחים ספורטאים לאולימפיאדות גם כאשר אין להם סיכויים לזכות במדליות). המחליטים שוכחים, כי רוב האוספים שכיום מקבלים מדליות זהב בתערוכות בין-לאומיות, החלו את השתתפותם בהישגים בינוניים. ההשתתפות בתערוכה היתה משפרת עם הזמן את אוספינו בשטח הספורט והיינו מגיעים למדליות גבוהות גם בנושאי הספורט.

השרות הבולאי יטול חלק במיסגרת האדמיניסטרציות של הדואר מרוב מדינות העולם, ויצג את בולי הספורט הנהדרים שלנו.

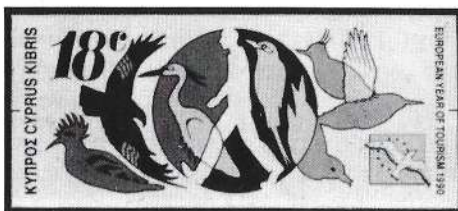
מ.ש. תל-אביב

חותמת ישראלית לתערוכה בניו-זילנד

תערוכה בין-לאומית בשם "ניו זילנד 90" שאף בה משתתפת ישראל, צפויה כבר ב-24 באוגוסט 1990 ודואר ישראל אף יכבד את המאורע בהטבעת חותמת ישראלית מיוחדת.

החותמת תופעל בסניף הדואר במקווה ישראל 7, בתל-אביב, שם אפשר יהיה להחתים דברי-דואר מבולים בין השעות 8.00-20.00 ב-24 באוגוסט 1990.

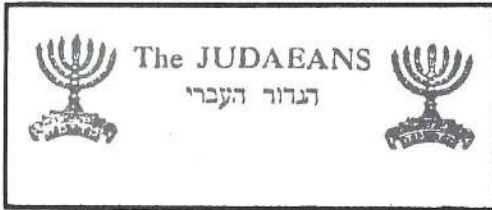
למעוניינים לשלוח דברי דואר להחתמה בחותמת הנ"ל – הכתובת היא: מנהל מרחב תל-אביב, רשות הדואר דרך ההגנה 137, תל-אביב 61999.

**מבולי קפריסין ל"אירופה המאוחדת" השנה הופיעו
ארבעה בולים בנושא תיירות**

75 לקרב גליפולי

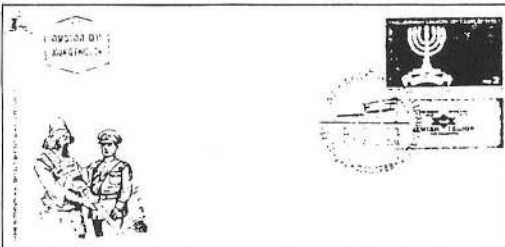
2,000 איש מתוך שלושת הגדודים הנ"ל, עברו באותו זמן אימונים באנגליה והיו ידועים בשם "היהודים" (בפיקודו של לט. קולונל מילר). בארץ ישראל עצמה, הוקם גדוד מתושבי הארץ עצמה, כיחידה נוספת לקלעי המלך.

גדוד "נהגי הפרדות של ציון", היה יחידה יהודית מיוחדת שנוסדה במצרים מיהודי מצרים עצמה, ופליטים מארץ ישראל שהיו תחת פיקודו של קולונל פטרסון ובצעו שרותים חשובים בדרנדלים.

ליצירת היחידות הנ"ל, יש להודות הרבה ליוסף טרומפלדור שהצטיין במלחמת רוסיה-יפאן ב-1904 ואף צויין לשבח מספר פעמים. למרות היותו נכה, קבל טרומפלדור את דרגת סרן מטעם הצבא הבריטי ותוך לחימה נפצע בגליפולי.

גליפולי – חצי-אי טורקי המפריד את ההלספונט מן הים האגאי ומפרץ פרוס. במלחמת העולם הראשונה, הותקף חצי האי ע"י בנות הברית (ב-1915 וב-1916) שלחמו בטורקים ובגרמנים, בתקווה לכבוש את קונסטנטינופול. המתקפה נכשלה כי חופי המקום מסולעים ואיפשרו הגנה יעילה של הקלעים. לאחר מספר כשלונות נחיתה במקום, הצליחו הבריטים לסגת תוך הוצאת כוחותיהם ללא אבדות בנפש, לאחר שהמפקד סיר יאן המילטון הוחלף בגנרל מונרו.

טורקיה ציינה השנה מלאות 75 שנה לקרב גליפולי הידוע, שלנו עניין בו בשל חלקם של יוסף טרומפלדור וזאב ז'בוטינסקי במלחמת העולם הראשונה.

כידוע, אירגן טרומפלדור יחד עם ז'בוטינסקי מאות יהודים, ברובם רוסים שגורשו מארץ ישראל, ליחידה צבאית שנשלחה על-ידי המפקדה הבריטית העליונה לגליפולי כפלוגת עזר לצד בריטניה, אוסטריה וניר-זילנד, במלחמה נגד טורקיה וגרמניה.

טרומפלדור, על-אף מומו, הצטיין באומץ ליבו וצויין לשבח על-ידי מפקד גדוד נהגי הפרדות שאמר, כי "הוא האיש האמין ביותר שראיתי מעודי". הגדוד פורק וטרומפלדור הלך ללונדון לטפל באירגון הלגיון היהודי.

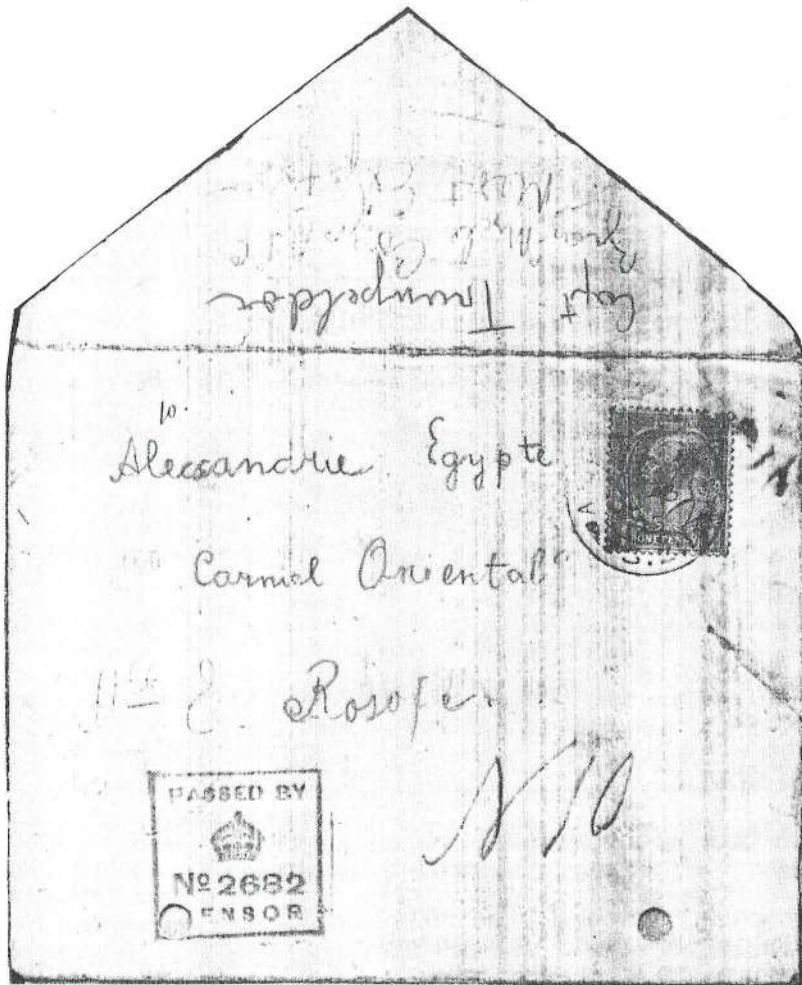
הבול התורכי וחותרת המיוחדת מראים מצבת זיכרון לקרב גליפולי הנודע; דברי אתאטורק, מייסד הרפובליקה התורכית החדשה, שמדבר על כל קורבנות המלחמה, צורפו לעלון הסברה לבול החדש.

מעט היסטוריה

כבר בראשית אוקטובר 1914, קמה תנועה בלונדון להקמת לגיון מורכב כולו מיהודים. בהסכמת משרד המלחמה, נערכו מפגשים ציבוריים והחלו בגיוסים במזרח לונדון אך די מהר התכנית בוטלה ורק ב-1917 הצליח זאב ז'בוטינסקי לשכנע את משרד המלחמה להקים גדוד שבו ישרתו יהודי רוסיה, אלה שלא התאימו לגיוס הכללי.

יהודים, שכבר שרתו ביחידות אחדות, הורשו לקבל העברה לגדוד הנ"ל שברבות הימים הפך להיות הגדוד מס' 38 של המלך, תחת פיקודו של לט. קולונל ג.ה. פטרסון שלפני כן היה מפקד גדוד נהגי הפרדות של ציון בגליפולי. ב-24/8/1917, הוכרזה היחידה כחלק מצבא בריטניה ונשלחה לעזור בקרבות בא"י.

יצירת הגדוד הנ"ל הביאה מתנדבים נוספים וכך נוצר גם הגדוד מס' 39 של קלעי המלך בפיקודו של לט. קולונל מרגולין וב-1918 נוצר אף הגדוד מס' 40 תחת פיקודו של לט. קולונל פ.ד. סמואל. (שלושת הגדודים הכילו כ-6,500 איש). הגדודים מס. 38 ו-39 שרתו בארץ ישראל תחת פיקודו של אלנבי, בספטמבר 1918.

מכתב שנשלח ע"י קפטן יוסף טרומפלדור ביולי 1915, מחזית גליפולי לעלמה רוזב, ידידתו באלכסנדריה שבמצרים. המכתב עבר צנזורה בריטית ונשלח ע"י הדואר הצבאי הבריטי.

שבויי מלחמה באיטליה ועוד.

מעט מאוד חומר בולאי נשאר מתקופה זו וקשה מאד לזהות מעטפות, מן התקופה הנ"ל, שכן על רובו חותמות דואר שדה בריטיים בהתאם למיקומם. רק המכתבים עם תוויות מיוחדות כמו "רגימנט פלשתינאי" או "הבריגדה היהודית של חי"ר" וכו', מזהים בודאות את התקופה.

רק המהפכה הבולשביקית, מנעה מטרומפלדור גיוס 75,000 - 100,000 יהודי רוסיה לשיתוף פעולה עם הבריטים בארץ-ישראל וארם נהריים. הגדודים היהודים כללו יהודים מרוסיה, אנגליה, ארה"ב, ארץ-ישראל, גרוזיה, בוכרה, ארגנטינה, מרוקו, שבויי מלחמה טורקים, כ-1,500 איש מסלוניקי, כ-2,000 יהודים מטרנסילבניה שהיו

השתלמות מיוחדת למורים, ערכה מחלקת החינוך בשרות הבולאי. הכוונה להכשיר מורים ומדריכים שיוכלו להדריך נוער בולאי בבתי-ספר ומתנסים המנחה - גב' דינה שמר

שעטנז גרמני – שאגאל, שבטי ישראל ורוח הקודש

ZENTRALWOHLFAHRTSSTELLE
DER JUDEN IN DEUTSCHLAND

WEIHNACHTS-
MARKENHEFTCHEN 1989

Inhalt: 5 Weihnachtsmarken,
Bundesausgabe, zu 100 (+ 50) Pf
Verkaufspreis: 7,50 DM

המתקבלת מרשויות הדואר מן הערך המוסף שיש לבולים אלה.

לכל קונטרס יש מחיר רשמי, אולם כיוון שהקונטרס לא נמכר באשנב הדואר, אין למשרד הדואר אחריות על גודל התרומות הנגבות באמצעותו של הקונטרס הנשלח כשי הקהילה.

מה שמעניין אותנו, במקרה זה, הוא תוכנו וצורתו של הקונטרס האחרון. למעשה הופיעו ארבעה קונטרסים, שעשויים לעניין את אספני יודאיקה, שכן בארבעתם יש הקדשה רשמית מודפסת של הדואר הגרמני (בקונטרסים אחרים יש הקדשות לבני דתות אחרות).

בארבעת הקונטרסים, שניים עבור ברלין ו-2 בגרמניה, יש בכריכות הקדשה לקהילה היהודית וסמל המנורה. בשתי כריכות מודפס פסיפס חלונות שאגאל מבית-הכנסת ב"הדסה" ירושלים וציורי שאגאל אחרים מתוך רישומיו המרשימים של האמן הדגול. בקונטרס אחר הודפס פסיפס שהוקדש לשבט שמעון בקונטרס השני פסיפס שבט אשר.

ההפתעה העיקרית והקוריוזית, היא דווקא פנים הקונטרסים, שספק אם הצורה אכן תתקבל בקורת-רוח עלידי היהודים, אף-על-פי שנעשתה בוודאי בתום לב. הכוונה לסוג הבולים שנבחרו לייצור הקונטרסים. (בכל קונטרס יש 10 בולים עם ערך כספי מוסף, קודש למוסדות קהילתיים).

כל פריט אספני המופיע אי-שם בעולם, בעל קשר חיובי כלשהו ליהדות, מתקבל בברכה אצל אספני "יודאיקה". במקרים רבים מחפשים בנרות את הנקודה היהודית וגם אם הקשר הוא מקרי, גם אז ייאסף הפריט לאוסף יודאיקה, בבחינת, כל הבא, ברוך הבא. הרבה פריטים "מתגלים" זמן רב אחרי הופעתם, שכן לא תמיד הנושא ברור דיו כדי לשייכו לנושא, אבל ב"שטח" פזורים הרבה אספנים ערים השופכים אור מדי פעם, על פריט זה או אחר ובדרך זו זוכים לתוספת פריטים לאוסף.

העילה לרשימה זו הוא פריט אספני מובהק, בעל משמעות יהודית, שהופיע לא מזמן בגרמניה המערבית וכן חן למידענו **לביא בלאו**, נציג ישראל בתערוכת "וינה 90", שהמציא לנו צילומי הפריטים, שבשל אופיים המיוחד לא זכו לפירסום רשמי של דואר גרמניה.

כידוע, מנפיק דואר גרמניה המערבית, בדומה למדינות אחרות, גם קונטרסי בולים ובמקרים מסויימים מנפיקים קונטרסים עם אפשרות הכנסה למטרות הומניטריות ודתיות.

בגרמניה יש מוסדות קהילתיים השייכים לבני דת מסויימת וגופים כאלה רשאים לבקש הנפקה מיוחדת על קונטרסי בולים, עם הקדשה מתאימה להותם ואף לזכות בהנחה מיוחדת מטעם רשויות הדואר. כאלה הם קונטרסי הבולים שהוקדשו, בין השאר, **לקהילה היהודית בגרמניה** וזו מפיצה אותם בקרב חברה ושוחריה, התורמים באותה הזדמנות לטובת הקהילה, נוסף לתרומה

מי שאינו יודע, נזכיר שבהיסטוריה הבולאית שלנו עם צ'כוסלובקיה זכורות לטובה הרבה חותמות דואר שהוטבעו שם במיני אירועים יהודיים וציוניים לפני מלחמת העולם השנייה ואפילו במשטר הקומוניסטי, עד למלחמת ששת הימים. מאז חלה הפסקה ואילו עתה מרגישים ברצון הטוב לגירמול היחסים, גם בתחום הבולאות.

לא מזמן הזכרנו כאן מספר מעטפות טיסה, שהופיעו ביוזמה ישראלית ובהחתמה בצ'כוסלובקיה וכבר עתה קבלנו חותמת צ'כית מעניינת שהוקדשה לבית-הכנסת במקום בשם טרנצ'ין בצ'כוסלובקיה, לרגל תערוכת בולים איזורית של טרנצ'ין, ברן, הלה, גיור, וזימנה - גורה.

אין לנו פרטים על החותמת, אולם החותמת היא ללא ספק, פריט חשוב ומעניין.

חותמת אחרת שגם היא מעניינת:

הכוונה לחותמת תעמולה גרמנית שהוטבעה בגרמניה במקום בשם מפפן, לכבוד אירוע מוסיקלי-תאטרוני שם, כאשר בגוף החותמת השם "אנטבקה" הידועה של שלום עליכם מתוך "טוביה החולב ומוזכרת במחזמר "כנר על הגג", כצפוי.

אכן, לא משעמם בבולאות ה"יודאיקה".

ביהכ"נ של טרנצ'ין ואנטבקה של ש.עליכם

מאז כינון היחסים עם צ'כוסלובקיה וביקורו של הנשיא האוול בישראל, מתנהל הכל כשורה, האוול בישראל, מתנהל הכל כשורה, לפחות העניינים הפילטיים...

בתקופה הקצרה היו לנו כבר כמה תופעות בולאיות המעידות שהכל בסדר.

שעטנו גרמני / המשך מעמ' 14

בשני הקונטרסים נכרכו בולים של "יום הבול" בגרמניה ובשני אחרים בולים של "חג המולד 1989" (!) בשני אלה יש כמובן טעם לפגם, שכן יהודי, שיקבל לביתו שי עם הזמנה לתרומה בצורת קונטרס בולים עם כריכה יהודית מובהקת, עם ציורי שאגאל ושיבטי ישראל - יראה בפנים הקונטרס את המשפחה הקדושה ואת ישו שנולד מרוח הקודש...

אכן "כריך" יודאיקה כשר, שכן ישו עצמו נולד יהודי. אבל ל"כריך" הזה - טעם לפגם.

עברית במזרח גרמניה

אותיות עבריות אינן דבר חדש בבול-דואר אם כי אין זו תופעה של יום-יום. בעבר הופיעו אותיות עבריות בבולי מונקו, דרום אפריקה, מקסיקו, פולין וגרמניה ואולי בעוד כמה מדינות. עתה נוסף לרשימה גם את מזרח גרמניה, שם הופיע בול חדש לרגל שנת הא' - ב'.

המעניין בבול הגרמני שהוא מראה את ה-A-B של שפות ספורות בלבד והעברית כלולה בהן. שבע האותיות העבריות הראשונות - א.ב.ג.ד.ה.ו.ז. - מודפסות במרכז הבול, לצד האותיות הלטיניות, הקיריליות וכנראה ערביות. (האותיות הלטיניות מופיעות לפי הלשון הצרפתית, האנגלית והגרמנית).

הוא אכן ממוצא יהודי, אף-על-פי שהרבה קליינים אינם יהודים.

בנבחרת ארצות הברית שיחק אחר בשם **פטר וורמס** ולדעת "האיש שלנו" הוא ממוצא יהודי.

השחקן השלישי המופיע בנבחרת הבריטית בשם **כהן מרין**, הוא, לדעת אותו המקור, בריטי ממוצא האנוסים.

דואר סירה ליאונה, הנפיק, כאומר סידרה בת 24 בולים עם תמונות הנבחרות, בלי להזכיר את שמות השחקנים וקורותיהם, כפי שעושים זאת בהרבה בולים עם שחקני קולנוע, במה, סופרים וכו'. הפעם, מוזכרת בבול שם המדינה של הנבחרת בלבד.

נשמח, איפוא, אם מישו מן הקוראים ידע להשלים פרטים על יהדותם של שחקני הספורט של "מונדיאל 90".

אני מודה שאיני מתמצא בספורט, אולי אף פחות מן הדרוש למי שחי בעידן המונדיאל, אבל כמי שמעוניין בנקודה היהודית באירועים השונים, המתרחשים בעולם, מצאתי עניין להתבונן מעט

בסידרת הבולים האחרונה של סירה ליאונה לכבוד 24 הנבחרות שהשתתפו במונדיאל 1990, בתקווה למצוא שם שם יהודי לרפואה...

נכון, הוזהרתי על-ידי אנשים העוקבים אחרי המונדיאל, שאם אכן היו שם יהודים, היו בוודאי בכותרות, שכן יש עוד כמוני המבקשים את "נקודה היהודית". הבקי מכולם הפנה, בכל זאת, תשומת לבנו לשלושה מבולי סירה ליאונה מתוך ה-24 והצביע על אפשרות שבמשלחות **רומניה, ארצות הברית ובריטניה** קיים סיכוי למצוא יהודי.

לדעתו, השחקן מיכל קליין במשלחת הרומנית

נסיכת הצ'רדש של אמריק קלמן

הקומפוזיטור היהודי-הונגרי אמריק קלמן הוזכר שוב בהקשר לנסיכת הצ'רדש שלו שהופיעה עתה בחותמת דואר של אוסטריה.

חן, חן למ. צוקרמן מגבעתיים שסיפק לנו צילום החותמת כפי שהוטבעה בסוף יוני בפסטיבל האופרטות באוסטריה.

עיברית בבול מלטה

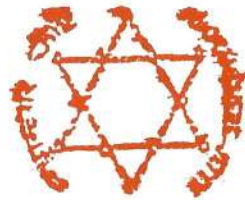
ה"א" העיברית זכתה השנה בכבוד-יתר, דווקא במלטה, מדינה שלא תרמה הרבה לבולאות ה"יודאיקה".

בין המדינות שהנפיקו השנה בולי-דואר לביעור הבערות בעולם, נמנית גם מלטה וזו הנפיקה בול סימלי ובו בין השאר האות "א" העברית.

מגן-דוד בחותמת מטנצ'רי

מגני-דוד מצויירים בבולי-דואר וחותמות-דואר, הן כסמל יהודי והן ככוכב מיקרי, או סמל מקומי לא יהודי.

ידוע, למשל, ה"מגן-דוד" של מרוקו, ניגריה, תורכיה, גרמניה, נפאל, ומדינות אחרות, שאין בו ולא כלום עם מגינו של דוד המלך, שהיה לסמל יהודי ממלכתי. לכל אחת מן המדינות שמגן דוד משמש שם סמל, יש בוודאי הסבר כלשהו למקורו של הסמל, אך ללא כל קשר במקורו של מגן-דוד המסורתי של ישראל. במקביל, יש במדינות שהזכרנו סמלים בצורת מגן-דוד שהם ביטוי מכוון למאורע יהודי טיפוסי. כזהו בוודאי, מגן-דוד האחרון שהוטבע בחותמת דואר בעיר **מטנצ'רי** שבהודו.

25-1490

בעיר ההודית (נכון יותר חלק עיר) **מטנצ'רי** הוטבעה לא מזמן חותמת דוד לשונית הינדו ואנגלית, כשבמרכזה **מגן דוד** גדול.

חצי האי קוצ'ין שבמדינת קירלה בהודו, אוכלס כבר במאה ה-5 על-ידי נוצרים נסטוריאנים מסוריה. סוחרים יהודים הגיעו לאיזור עוד קודם לכן. ב-1500 הגיעו לקוצ'ין הפורטוגזים, ב-1635 – הבריטים וב-1663 – ההולנדים. האחרונים ראו, כבשו והתיישבו לעשרות שנים. לכל הכובשים היה ענין משותף-סחר תבלינים, עץ טרופי, תה וכו'.

בחלק העיר קוצ'ין, הקרוי **מטנצ'רי** התרכזו רוב היהודים שנקראו "יהודים לבנים" שהגיעו מהולנד. הם בנו שני בתי כנסת, אחד מהם מן המאה ה-16, הפעיל עד עצם היום הזה. ב"גטו" זה מתגוררים עדיין 7 משפחות, צאצאי "היהודים הלבנים" ושפתם אנגלית ומלאילמית בלבד.

יחסי שכנות טובים שררו תמיד בין היהודים להודים ורק בתקופת הכיבוש הפורטוגזי הם נרדפו עד חורמה. לאחר מלחמת העולם השנייה נתמעט היישוב היהודי במקום. חלק גדול עלה ארצה וחלק אחר הצטרף לקהילת בומביי הגדולה.

שרותי הדואר בקוצ'ין כיבדו עוד בשנת 1968, מלאת 400 לייסוד בית הכנסת שהזכרנו, בבול-דואר מיוחד ובחותמת מיוחדת.

עתה כותב אספן בולי יודאיקה, מקס גרקו, שקיימת במטצ'רי "חותמת-נופש", מן חותמת דינית (מתוך חותמות מיוחדות לכל דורש) ובה מגן-דוד מעוטר בכתובת בהינדית ואנגלית והשם **מטצ'רי**.

אלזה לסקר שילר

בתיאטרון הבימה מציגים בעונה זו את המחזה **אלזה** מאת מוטי לרנר, שכידוע הופיע בול לזכרה. ההצגה מספרת על השנים האחרונות של המשוררת **אלזה לסקר שילר**.

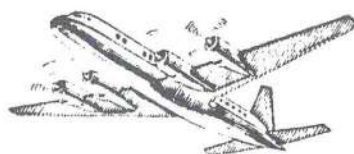
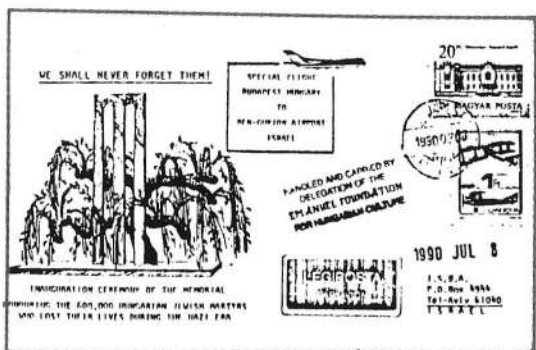
היא נולדה בגרמניה ב-1876 בעיר אלברפלד. עתה נחשבת למשוררת הלירית הגדולה ביותר שהיתה לגרמניה. **"נושאים היו יהודיים, דמיונה היה מזרחי אבל לשונה היתה גרמנית"** – כך כותב דן עומר עליה.

אלזה לסקר שילר היתה בביקור בירושלים ב-1934 וב-1937. ב-1939 הגיעה לירושלים אחרי שנאלצה לברוח מהיטלר. למרות הנושאים היהודיים בשירה שלה בשנות הארבעים היה לה קשה להשתלב בארץ ואפילו היה קושי לתרגם את השירים שלה לעברית. בשנותיה האחרונות בירושלים היא חיתה בעוני ובמזורות ולא מעט סבלה מהסביבה והאנשים. המשורר יהודה עמיחו תירגם שירים שלה לעברית. בשיר אחד היא כותבת "יודעת אני, עוד מעט אמות / אחר נשיקה חמה של תמוז". היא נפטרה בירושלים ב-1945 ונקברה בהר הזיתים. בגרמניה הוציאו בול לכבודה ב-15.1.1975 בסידרת "נשים חשובות".

דן גליל

collageurief

מעטפות טיסה חדשות

מעטפות טיסה לחנוכת אנדרטה השואה בבודפשט

בבודפשט, בירת הונגריה נחנכה לא מזמן אנדרטה מיוחדת לזכר 600,000 יהודי הונגריה, קורבנות השואה, שהומתו על-ידי הנאצים במלחמת העולם השנייה. המדובר באנדרטה יוצאת דופן שהוקמה בבודפשט על-ידי קרן עימנואל שנוסדה בארצות הברית ונועדה להנציח זכרם של 600 אלף יהודי הונגריה. האנדרטה היא יצירתו של הפסל ההונגרי **אימרה וארגה**, שעיצב מעין מנורה דמוית עץ,

תל-אביב – טוקיו באולימפיה

חברת אולימפיק פתחה בחודש שעבר קו טיסה חדש **יוון – טוקיו** ובדרך זו נתקצר משך הטיסה ליפן מ-23 שעות ל-16 שעות בלבד.

נוסעים מתל-אביב לטוקיו מחליפים מטוס באתונה והטיסה נמשכת כ-16 שעות בלבד. לרגל טיסת הבכורה הונפקה מעטפת טיסה מיוחדת ודואר אתונה הטביע חותמת מיוחדת. החותמת היא דו-לשונית – יוונית ויפאנית ומציינת "טיסת בכורה, אתונה – טוקיו דרך נקוק – 16.6.90"

שעל ענפיו ייחרטו שמות המנוצחים, שקרוביהם יתרמו 125 דולר אמריקאיים. ממשלת הונגריה שיתפה פעולה בביצוע האנדרטה. משלחות יהודים, לרבות מישראל, השתתפו בטקס שהיה בבודפשט ב-8 ביולי 1990.

ציון בולאי לאירוע היתה מעטפת טיסה מיוחדת מישראל לבודפשט ומבודפשט לישראל. המעטפות הוחתמו בשתי המדינות – בודפשט ונמל התעופה בן-גוריון, נוסף לחותמות הדואר ניתן על-גב המעטפות הסבר מודפס למאורע.

אגודה לבולאות תימטית

בחיפה נתארגנה בימים אלה אגודה לבולאות תימטית בראשותם של נחום שרשבסקי ומנחם לדור. באגודה חברים בכל הארץ והיא חברה בהתאחדות בולאי ישראל. הכתובת: נ. שרשבסקי ת.ד. 3542, חיפה.

המפגץ האמריקאי שהטיל את פצצת האטום על
הרושימה בשנת 1944

ממעלליה של עירק...

בימים אלה, כשפני העולם מופנות אל המפרץ הפרסי ובעיקר לעירק, נזכרנו בפריט בולאי מעניין מלפני הרבה שנים, שמאפיין, לא מעט, את התנהגותה של מדינה זו.

ב-17 במאי 1955 קיימה חברת טיסת בכורה בין קופנהגן לבגדד וכאלף מעטפות טיסה מיוחדות הוכנו להחתמה בשתי המדינות האזור במעטפות אלה כלל נוף מזרחי בצורת מסגד, עץ תמר ודמות בתלבושת ערבית טיפוסית. לכאורה הכל בסדר ואפשר היה לצפות שאולי ההחתמה לא תהיה פדנטית כמו שזה מקובל במערב, או אולי תחסר חותמת כלשהי, אך לא אלה חסרו. האזור במעטפות אלה לא מצא חן בידי העירקים והם פשוט החרימו את כל המשלוח.

18 דולר בול

באיי קוק הופיע השבוע בול נוסף לסידרה מן המניין, בערך הגבוה של 18 דולר (פציפיים). על פי

שערי המטבע באזור האוקיינוס השקט שווים 18 דולר ל-6.5 לירות שטרלינג או 10.6 דולר אמריקאיים.

הבול מראה את דיוקן המלכה אליזבת השנייה.

בליבריה סידרה בת 26 בול

ליבריה הפתיעה אותנו בסידרה גדולה ויקרה שמסתכמת בסכום של כ-50 ש"ח. הכוונה לסידרת סמלים שהופיעה שם בת 26 בולים, כשכל בול בערך נקוב של 1 דולר (2 ש"ח).

הסידרה הופיעה בצורה שבגיליון-דפוס מופיעים 26 הבולים מספר פעמים ו-26 הבולים צמודים בשני טורים בני 13 בול.

ה"פרצוף", שהתימר להיות ערבי, על-גבי המעטפות נראה בעיני העירקים כפרצוף של קוף (!) וזו הסיבה שאין להחזיר המעטפות, אף על-פי שנשארו בדואר "רשום"...

רק אחרי טיפול דיפלומטי שערך כשבעה חודשים הוחזרו המעטפות לחברת "סאס" אולם... על-גבי הציור של הראש הערבי הודפס כתב שחור שכיסה את רובו של הציור...

גיבונס 1991 S. GIBBONS

עם התקרב עונת הקטלוגים נמסר על הופעתו של גיבונס 91 במהדורה של כל העולם ובניפרד מהדורה של חבר העמים הבריטי.

בכרך הקומנוולט כלולות כל מדינות חבר העמים הבריטי וכן בריטניה. במהדורת 1991 חלו שינויי מחיר ועידכונים שנעשו על-פי מתקנים שנתפרסמו באחרונה לגבי מדינות כמו ברבדוס, סירה ליאונה גאנה, מלגש, מלזיה, איי טורקס ועוד. שינויי מחיר נקבעו במדה מסוימת על-פי תוצאות במכירות פומביות וכן במחירי השוק.

עליה משמעותית במחירי הבולים מורגשת בבולי טרינידד, אוגנדה, אוסטרליה, הונדורס, כף התקווה הטובה, ציילון, פיג'י, סמואה ועוד.

בכרך הקומנוולט 1200 עמ' ומחירו 27 סטרלינג.

מזור הבולים של ק"ל, הנמיק זה עתה סידרה בת שלושה בולים בנושא ראש השנה, סוכות ופסח. הבולים בגיליונות עם שובלים בשורת הבולים התחתונה. לבולים אין ערכים נקובים.

19 מדינות מברכות את המלכה

19 מדינות בחבר העמים הבריטי הודיעו על הנפקה מרוכזת של בולי דואר לכבוד יום הולדתה ה-90 של המלכה אליזבת האם.

כל הבולים הופיעו בתחילת אוגוסט כשבכל מדינה 2 בולים – התמונות דומות, אך לא זהות והערכים, כמובן, שונים. ס"ה יהיו במנת הבולים הזו 38 בול וזאת נוסף לבולים לכבוד המלכה האם שכבר הופיעו בתחילת השנה במדינות אחרות, כמו **איי קוק, ניואה, פנהרין, ניוויס** ועוד.

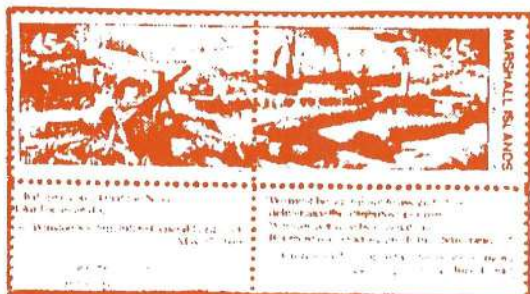

ברשימת 19 המדינות כלולות: **בהמס, ברבדוס, אנטארקטיקה (הבריטית) איזור האוקיאנוס ההודי, איי קיימן, פוקלנד, קניה, קיריבטי, ליבריה, פיטקרין, סט. הלנה, סט. לוציה, סיישל, איי סלומון, דרום ג'ורג'יה, סואסילנד, טריסטאן דה קונה, וציל אלונאניין ססיל (פלג מאיי סיישלס).**

זכרונות מלחמת העולם השנייה

תמונות גורליות ממלחמת העולם השנייה מופצות עתה בבולי מספר מדינות ובמקביל קרבות מקומיים, בבחינת אקטואליה...

שהצי וחיל האוויר יכולים לתת; בבול מימין, מופיעים דברי צ'רצ'יל שאמר בפרלמנט הבריטי לאחר הצלחת המבצע: "עלינו להזהר מלראות בהצלה זו ניצחון. לא מנצחים במלחמה על-ידי פינוי. אבל בתוך הצלה זו, היה ניצחון".

דגלי המעצמות בברלין

אוגנדה הנפיקה זה עתה סידרה בת 10 בולי-זכרון למלחמת העולם השנייה, בהם תמונות מן המלחמה, לרבות דגלי שלוש המעצמות בברלין, תמונה שלא תהיה עוד שם... (הדגלים הם של בריטניה, ארה"ב וברמה).

הפינוי מדנקירק – בבולי מארשל

שרותי הדואר באיי מארשל כיבדו אחד האירועים הדרמטיים ביותר מימי מלחמת העולם השנייה, בהוצאת צמד בולים בדפית מיניאטורית, עם שובלים, כשכל בול בערך נקוב של 45 סנט.

הבולים הונפקו ב-4 ביוני לרגל 50 שנה לפינוי החיילים שנתקעו בדנקירק, בידי הכוחות הבריטיים.

הבולים מראים חלק מנוף החוף בדנקירק בזמן הצלתם של כוחות בריטיים-צרפתיים-בלגיים שנתקעו באיזור, תוך ניסיון-נפל למנוע פלישת הגרמנים למערב אירופה. כוחות אלה לא ראו פתח הצלה (הכוחות הגרמניים התקדמו לעברם במהירות) ותיקוותם היחידה היתה שכוח בריטי יצילם דרך דנקירק, הנמל הצפוני ביותר בצרפת בכניסה למעבר דובר. הצלת הכוחות נתאפשרה דרך הים, כי היטלר החליט, משום מה, להפסיק את התקדמות חיל השיריון הגרמני לדנקירק ולשמור לפלישה לארצות. הבריטים ניצלו פסק זמן זה, וב-26.5.1940 יצא צי מוזר ביותר לתעלה – 848 אוניות, ספינות, סירות, מעבורות, כל כלי השיט האפשריים. הכלים היו מנווטים בידי אנשי צי, לוחמי ים, אנשים פרטיים, צופים, נהגים, פקידים וסתם מתנדבים מבריטניה, צרפת ובלגיה. תוך 9 ימים ולילות תחת הפגזה גרמנית כבדה על העיר (שעזרה בעקיפין והאירה את הנמל להעמסה ואיפשרה פינוי כוחות שהגרמנים חשבוהו לתוהו ובוהו רגיל) הצליחו הכוחות המשולבים להעמיס 338,000 חיילים וקצינים ולהעבירם דרך התעלה לבריטניה. כשנכבשה דנקירק בידי הגרמנים ב-4.6.1940 מצאו בה 44,000 חללים ושבויים בלבד...

מבצע הצלה זה כונה "מבצע דינמו". דברי צ'רצ'יל מופיעים בשובלים של הבולים: בבול משמאל מופיעים דברי צ'רצ'יל שאמר ערב הפלישה לפינוי, למפקד הכוחות, הלורד גורט: "ניתן לך את הכל

ד"ר יוסף ואלך

מכירות פומביות של

בולים, מעטפות

ואמצעי תשלום

PUBLIC AUCTIONS
ISRAEL and HOLYLAND
SPECIALIST
Dr. JOSEF WALLACH
P.O.BOX 1414 REHOVOT
Phone 08-467274, 461010

בולי או"ם למניעת פשע

דואר או"ם ינפיק ב-13 בספטמבר סידרה בת 6 בולים וגלויית מזכרת במסגרת פעולות האו"ם למניעת פשיעה.

הבולים יופיעו כשבוע לאחר נעילת הקונגרס השמיני של האו"ם למניעת פשיעה, שיתקיים השנה בהוואנה, בירת קובה. קונגרסים כנ"ל מתקיימים מדי 5 שנים מאז 1950 ומטרתם לקבוע סטנדרטים בינלאומיים לחוק אחיד למלחמה בפשע בכל רחבי העולם.

הקונגרס הקרוב יתקיים בין ה-27 באוגוסט ל-7 בספטמבר.

זכר אנז'ק

דואר אוסטרליה הנפיק סידרה בת 5 בולים לזכר יחידות הצבא "אנז'ק", הידועות ממלחמת העולם הראשונה. כל בול מתאר תמונה מחיי היחידה, לרבות, פצועים, אבדות ונשים מלוות...

100 לבוריס פסטרנק

במלאת מאה שנה להולדתו של הסופר הסובייטי-יהודי בוריס פסטרנק, מחברו של הספר שזיכה אותו בפרס נובל, "ד"ר זיוואגו" (ממשלת רוסיה דאז עשתה מאמצים גדולים למנוע את קבלת הפרס על ידי פסטרנק) הנפיקו בברית המועצות גלויות-דואר מיוחדות עם בול מוטבע וחותמת מיוחדת. אכן, מן האותות הרבים לפרסטרניקה.

תמונתו של פסטרנק, לפי ציורו של ארצימיינוב מקשטת את האגרת. בבול ובחותמת אין דיוקן ורק ציון מאה שנה להולדת בוריס פסטרנק.

מוקד הדיונים השנה בקונגרס הוואנה יהיה, חיסול הטרור, הפשע המאורגן, הסחר בסמים, פשעים כלכליים, פשעי איכות הסביבה, ועד לשוד אתרים ארכיאולוגיים.

הבולים צויירו בידי צייר צ'כי בשם יוסף ריזק המתאר בששת הבולים את נושאי הדיון העיקריים בצורה פולקלוריסטית בעלת הומור מיוחד במינו.

שני הבולים בערכים אמריקאיים הוקדשו לפשע המאורגן ופשעי קטינים; שני הבולים בערכים שווייצריים הוקדשו לשחיתות המנהל, בעלי הצוארון הלבן ולפשעה נגד איכות הסביבה; שני הערכים בשילינגים אוסטריים מתארים אלימות ופשעה נגד ערכי תרבות.

Художник Ю. Арцимев
5 лет в. 1990. Т. 25. 10-02-1990. М. 3. 4.

Куда

Кому

Индекс предприятия связи: 4 4444, 4 444444

מכתבים למערכת

ליוסי פוגל, יהוד – במידה ויתארגן אצלכם חוג של כ-10-15 אספנים – צעירים ומבוגרים, כי אז נוכל לראות בכם עמותה חברה בהתאחדות בולאי ישראל, כמובן תוכלו לקבל גם את "הירחון הישראלי לבולאות".

★

גלויות מירב

ברצוני להתייחס למאמרו של מר מ. שמואלי בחוברת 90 – 1/2 בנושא גלויות מירב, מקסימפיליה.

לצערי נפלה טעות במאמרו הנ"ל, כאשר מצויין שגלויות מירב מס' 2 של ישראל – ברוזי א"י – היא תקנית.

גם הקודמת, כמו הנוכחית, אינן תקניות, מאחר ויש זהות מוחלטת בין הבול לבין התמונה שע"ג הגלויה, דבר אסור ע"פ תקנון I.P.

מספר ארצות, כמו רוסיה, סין, גרמניה מזרחית, אוסטריה, לוקסמבורג וכו' ועתה גם ישראל, מוציאות "גלויות מירב" מסוג זה, עם כל הנפקה של בול חדש.

אלה פריטים ללא ערך, סוג של "גלויות מזכרת"!
ל. מיליס, נתניה

להנצחת אנה פרנק

ל. בלאו מסר על מכתב שהתקבל מגרמניה מבית ספר ממלכתי ע"ש "אנה פרנק", המעוניין להקים מפעל הנצחה ומבקשים חומר בולאי מתאים, אם קיים בישראל. הוחלט, להעביר צילום המכתב לשירות הבולאי עם המלצה למסור על הדבר לבית התפוצות בת"א, למוסיואן לדואר השואה תל-יחזק, וליד ושם בירושלים.

מעוניינים בחליפין

★ ★

★ ★

**United Friends
Penpal Service**

Box 30039
400 43 Göteborg - Sweden

I.A. Briskin
Glovpocztamt
Leningrad 1900
RUSSIA

K. Ahke
Schachst 4
LEIBZIG D.D.R 7022

S.B. Shejko
Poltavskaja ul. 7
ap. 20
L WOW — 17
RUSSIA

Stefan Skoda
919 65 Dolná Krupá 360
Czechoslovakia

Svatopluk Tichanek
Zápotockého 109
736 01 Havířov Bludovice
Czechoslovakia

Piotr Stolarczyk
P.O. Box 19
05-300 Minsk maz 1
Polaska-Poland

TEL-AVIV STAMP Co.

YACOV TSACHOR

**בולי תל-אביב
מכירות פומביות**

**MAIL AUCTION
OF**

HOLYLAND, JUDAIC AND ISRAEL PHILATELIA

Illustrated Catalogue Free Upon Request

NEXT AUCTION SCHEDULED FOR DEC.90/JAN.91

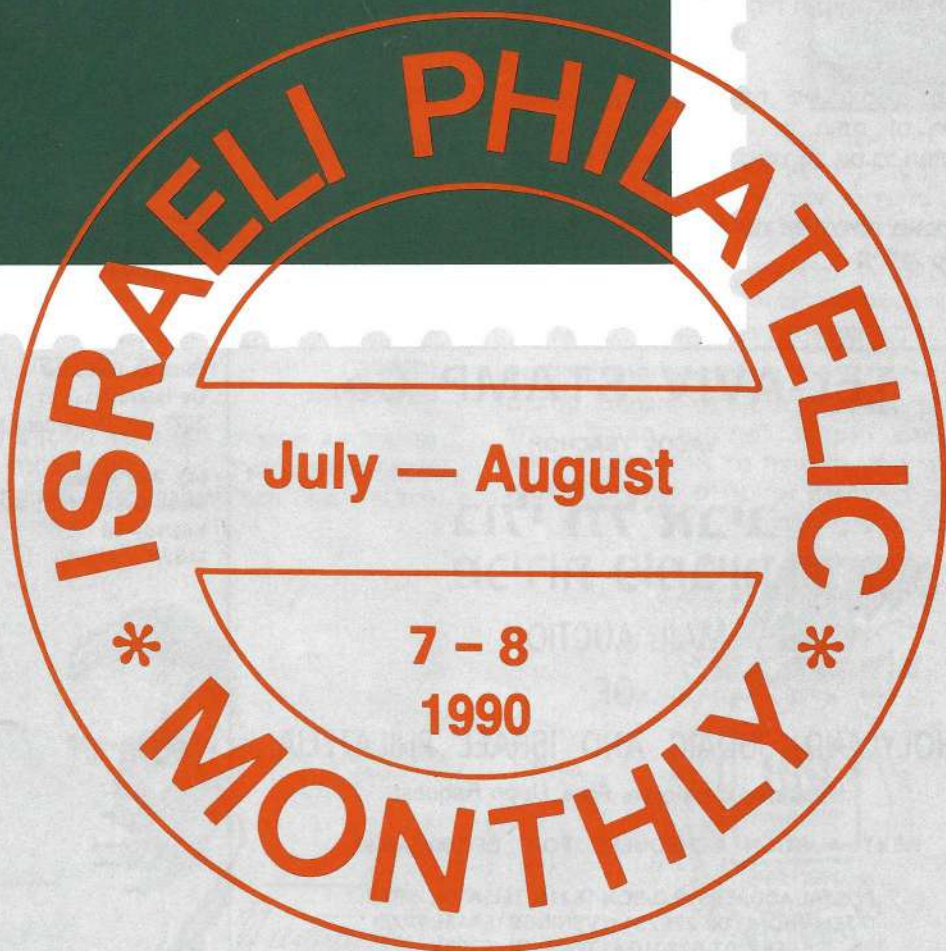
POSTAL ADDRESS: P.O. BOX 16218, TEL-AVIV, ISRAEL
TELEPHONE: 03-226294 (EVENINGS ISRAEL TIME)
FAX: 03-623010 EXTENSION #5709

Dvan Outheusden
De Haerestraat 21
3077 HD. Rotterdam Netherlands

ing. Juki Isakov
Mosk Ovski Pt. 31 Kv. 10
Kharkov 50
U.S.SR – 310050

מבולי הברכות למלכה האם בת ה-90

הירחון הישראלי לבולאות